

SLADKORNA PALAČA ODKRIVA ZGODBO O ZGODOVINI REKE

12.12.2023 smo obiskali **Mestni muzej Reka**, imenovan tudi **PALAČA SLADKORNE TOVARNE**, s stalno razstavo o zgodovini Reke. Palača je bila zgrajena v 18.stol., v baročnem stilu, potem ko je bilo mesto **1719** proglašena za **svobodno kraljevo pristanišče in se je hkrati razvijalo tudi v sodobno industrijsko središče**.

Skozi stoletja je palača preživela v različnih vlogah. Bila je **upravna palača »sladkorne«**, nekaj let **vojašnica**, sedež **tobačne industrije in tovarne motorjev »Rikard Benčič«**. Po letu 2008 je pod rokami strokovnjakov začela dobivati današnjo podobo in se v **vsem svojem blišču predstavila leta 2020, ko je Reka postala evropska kulturna prestolnica**.

Sprehod po dveh nadstropjih, približno tridesetih prostorih, med originalnimi predmeti, multimedijsko tehnologijo in interaktivnostjo tematik (vsakdanje življenje, izseljevanje, vojni čas, tehnični izumi – torpedo...) ponuja obiskovalcem slikovit vpogled v reško preteklost. Prvo nadstropje umešča zgodbo Reke v čas, **ko povezuje Dunaj, Antwerpen, Budimpešto in svet – tja do sladkih plantaž sveta**. Drugo nadstropje pa je posvečen zgodbi **»Sladka zgodovina Reke«** (glej foto).

Palača je **tudi umetnostni biser** ustvarjalcev svojega časa. Okoli nas se vrstijo: mitološki prizori, prizori namišljenih mest (od tal do stropa), štukature, originalni lestenci in ne na zadnje, Evropi neznani: **mladi Klimt**, Ernst Klimt i Franz Matsch, **ki so izdelali dekoracije na svodu, nad svečanimi ložami in iznad gledališkega odra HNK »Ivana pl. Zajca«**. Danes smo si jih od blizu lahko ogledali tudi mi (op. Dunajčani davnega leta 1885!)

V SLOVENSKEM DOMU, Kulturno prosvetnega društva BAZOVICA, NA REKI

Po obisku Sladkorne palače smo se podali še na obisk k našim reškim rojakom. Sprejeli sta nas **tajnica društva Sandra Grudenić in novinarka in urednica Marjana Mirković**. Slovensko KD Bazovica je bilo ustanovljeno leta 1947 po zaslugi učiteljice Zore Ausec. Slovenci so sicer na Reki prisotni že od 15. stoletja. Zadnje močno priseljevanje sega v povojni čas, ko Reka postaja eno najmočnejših industrijskih središč v neposredni bližini republike Slovenije.

Gostiteljici sta nam **predstavili pestro in bogato aktivnost društva**. Tu delujejo:

- mešani pevski zbor
- dramsko-recitatorska skupina
- planinska skupina
- folklorna skupina
- plesna skupina
- fotografska skupina
- mladinska skupina
- glasbena skupina

- skupina za raziskovanje slovenske kulturne dediščine
- likovna skupina.

Izdali so že več knjig in zgoščenko MPZ Bazovica. Izdajajo tudi **Sopotja, glasilo slovenske manjšine** na Reki in Primorsko goranski županiji.

S konzularnimi dnevi, ki potekajo v organizaciji slovenskega veleposlaništva na Hrvaškem, in vsesplošnimi informacijami o Sloveniji, je Slovenski dom Bazovica prerasel v pravo **informacijsko središče za rojake** s širšega območja Kvarnerja, otokov, Istre in Gorskega Kotarja.

V prostorih doma poteka tudi **dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture**.

Odprta je tudi **prva raziskovalna enota Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane na Hrvaškem**.

Sprehodili smo se po društvenih prostorih, ki pričajo o številnih dejavnostih članstva. **So zelo znani in cenjeni tudi izven Reke**. Posamezne skupine **obiskujejo** Slovenijo in Slovence po drugih mestih na Hrvaškem ter drugih državah, kjer živijo naši rojaki in ravno tako jim le-ti vračajo obiske.

Pa še nekaj: stavba, v kateri deluje društvo, je bila last znanega rodoljuba, dobrotnika, najpremožnejšega Slovenca **Josipa Gorupa, ki jo je po poroki (1894) podaril sinu Milanu**.

Društvo je dobilo ime po kraju BAZOVICA, kjer so fašisti, na tamkajšnji gmajni, 1930, ustrelili **Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Alojza Valenčiča in Zvonimirja Miloša**.

Preživeli smo zanimiv in vsebinsko bogat popoldan.

Zapisala Marija Gaberšnik,
mentorica SSD